

LINOLEUMMETSZÉS.

(LINOLOGRAFIA.)

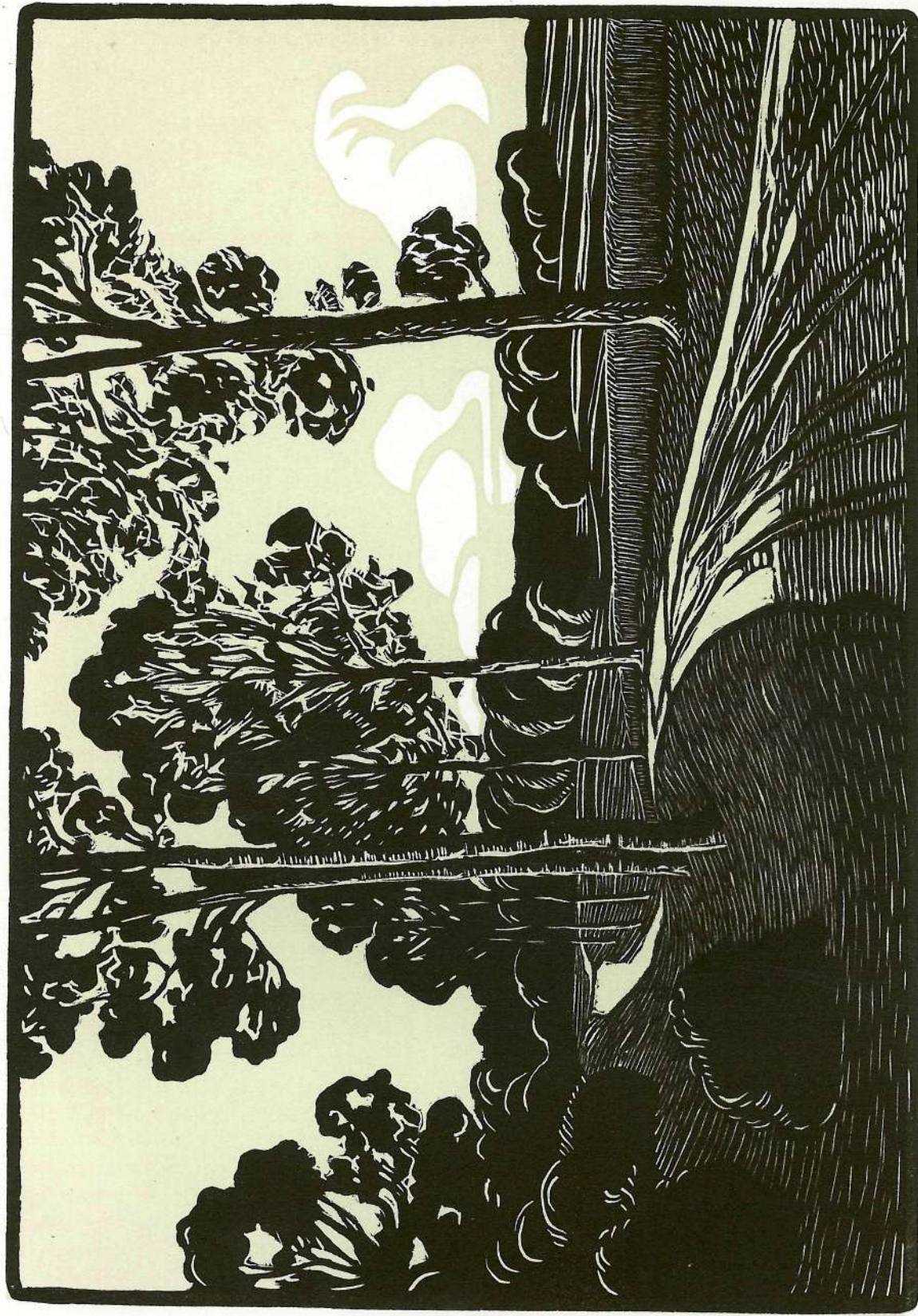
AFAMETSZET a könyvnyomtatás testvére. Nemcsak az eszmeközlés, a gondolat-terjesztés közös hivatása egyesíti fel-lépésöket, de technikai előállításuk rokonsága is. Mint a betű, úgy a fametszet is a magas-nyomás terméke, nyomtatási elemeik reliefben emelkednek ki a dűcből. A fametsző a pusz-pángfából készült dűcot lefekteti egy homok-párnáskára, balkezevel forgatja a metsző irányba felé, míg a jobbában tartott metsző acéllal minden a nyomaton később fehér helyet a felületből kivág, inkább kivés. A befestékezett dűcra azután reáborít egy selyempapírost, óva-tosan végigsímit azon, így kapja meg a nyo-matot, a „fumé“-t, a présnyomatok mintáját.

A keresztmetszetű puszpángfa, az úgy-nevezett homlokfa, mely tömörségénél és ke-ménységénél fogva megengedi a rézmetsző munkaeszközének, a metsző acélnak haszná-latát s vele a rézmetszésszerűen finom vonal-párhuzamot, csak a XVIII. század második felében Bewick Tamás újítása gyanánt jött alkalmazásba. Addig a fametszet klasszikus mesterei: Jost Amman, Erhart Rewich, Burgk-mair, Urs Graf, Cranach, Holbein, Dürer, Alsdorfer, Flötner hosszmetsetű körtefatáblát használtak és késsel vájták ki a formát. Vona-luk a nádtoll nyomához hasonló, erőteljes érdes barázda volt, stíljök lényegest kereső, szük-szavú, tömör, a rézmetszet gazdaságához mér-ten demokratikus. Ez őseredeti jelleg a pusz-pángdűc s a metsző acél használatával elveszett, a fametszet parvenu lett, a rézmetszet hatásait keresve elvesztette önállóságát, megfeledezett önteremtő hivatásáról s lassan-lassan sokszoro-sító szerepre szorult. Mint fakszimilmetszet a toll vagy ceruza vonalait rögzítettí a táblára, mint tónusmetszés az ecsetrajz vagy a festmény színességét fordította át a fehér-feketébe. S bár-mennyire tágitotta is a xilografia virtuóz ügyeskedése a fadűc kifejezőképességét, művé-sziessége lejtőre került. A múlt század végén, főleg japán hatás alatt kezdett újból vissza-eszmélni tradíciójára, egyéni szerepére. Koriusai,

Shigenasa, Schunscho, Utamaro, Hokusai, Hiroshige mesterműveinek láttára vette észre az európai fametszet, mily messze tévedt le eredeti útjáról. Közbejött, hogy helyzetét tart-hatatlanná tette a fotomechanikus eljárások gyö-zedelmes útja a sokszorosítás terén. A japánok újból felébresztették benne a dekoratív elem megérzését s e nyomon visszatalált európai nagy multjához is. William Morris és baráti köre fedezte fel újból, hogy az illusztrátornak feladata legyen a szöveget ornamentjeinek játé-kával övezni, a gondolatot önteremtőn, min-díg a dekoráció elvének szellemében interpretálni. A formametszésnek ily modern értelemben való nagy fejlődéséről ugyan még nem beszél-hetünk, útja túlrövid semhogy már áttekint-hetnök, de az eszmetisztítás beállott s az újra-ébredés megindult. Lepère, Valloton, Lucien Pissaro, Eckmann, Behrens, Orlik nevei jelzik a fejlődés útját.

Mai számunkban egy technikai újdonságot mutatunk be a magasmetszés köréből, Olgyai Viktor linoleummetszetét. Teknikája a famet-szetével azonos, a nyomtatási forma meddő, rajztalan elemei ki lesznek vágva, kimélyítve, így nem jönnek érintkezésbe a festékes hen-gerrel s a nyomaton üresen, fehérén maradnak.

A linoleummetszésnek a fametszés felett sok az előnye. Anyaga olcsóbb, puhaságánál, egyöntetőségénél fogva rajta a formametszés kényelmesebben, könnyebben eszközölhető mint a fán, melynek erezete még a legélesebb metsző-acéllal szemben is változó ellenállást tanúsít. A linoleum rugalmas szövete kevesebb nyomást igényel a présben, miért is a róla levonható nyomatok száma messze túlhaladja a fadűc nyo-matait, melyek száma annyira korlátolt, hogy nagyobb kiadás alkalmával a fadűcről galvano-plasztikus úton formálódó fémkliséket, úgy-nevezett „galvano“-kat kénytelen használni a tipografia. Anyagszerűségének e sajátosságainál fogva a puha, ruganyos linoleum a forma-metszés modern stíljéhez is jobban alkalmaz-kodik mint a merev, kemény fa. A metsző

Athenaeum r.-t. nyomása.

OLGYAY VIKTOR.

LINOLEUMTYPJA.

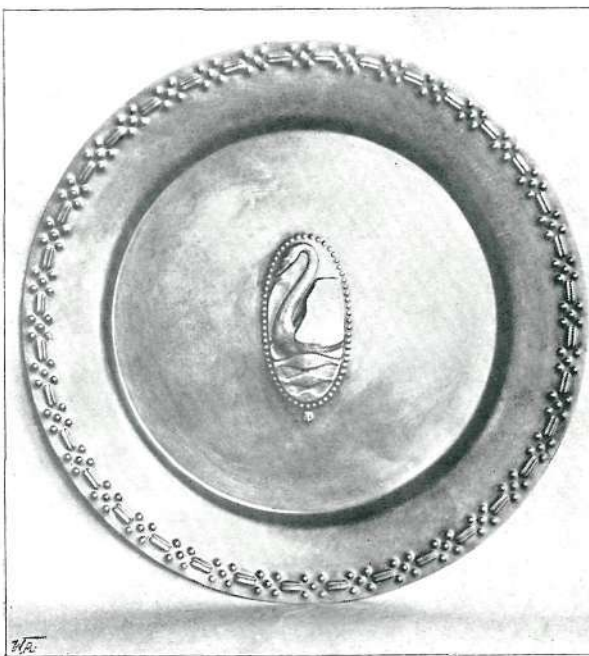

296.

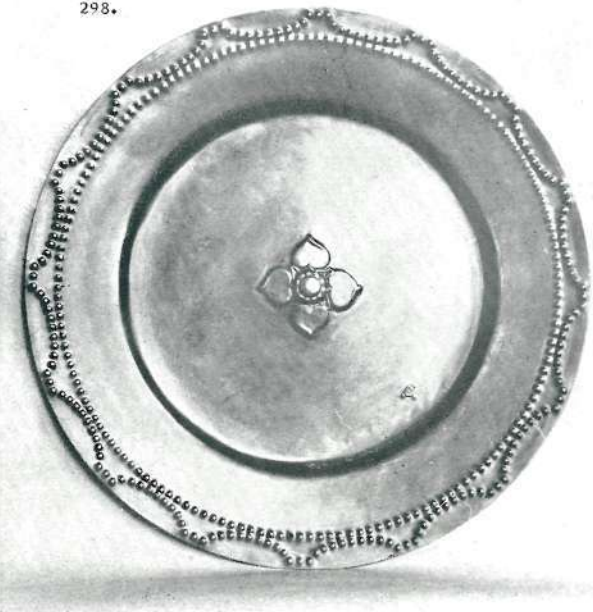
296. SKI-BAJNOK.
RADULY JÁNOS.

SKI-CHAMPION.

297.

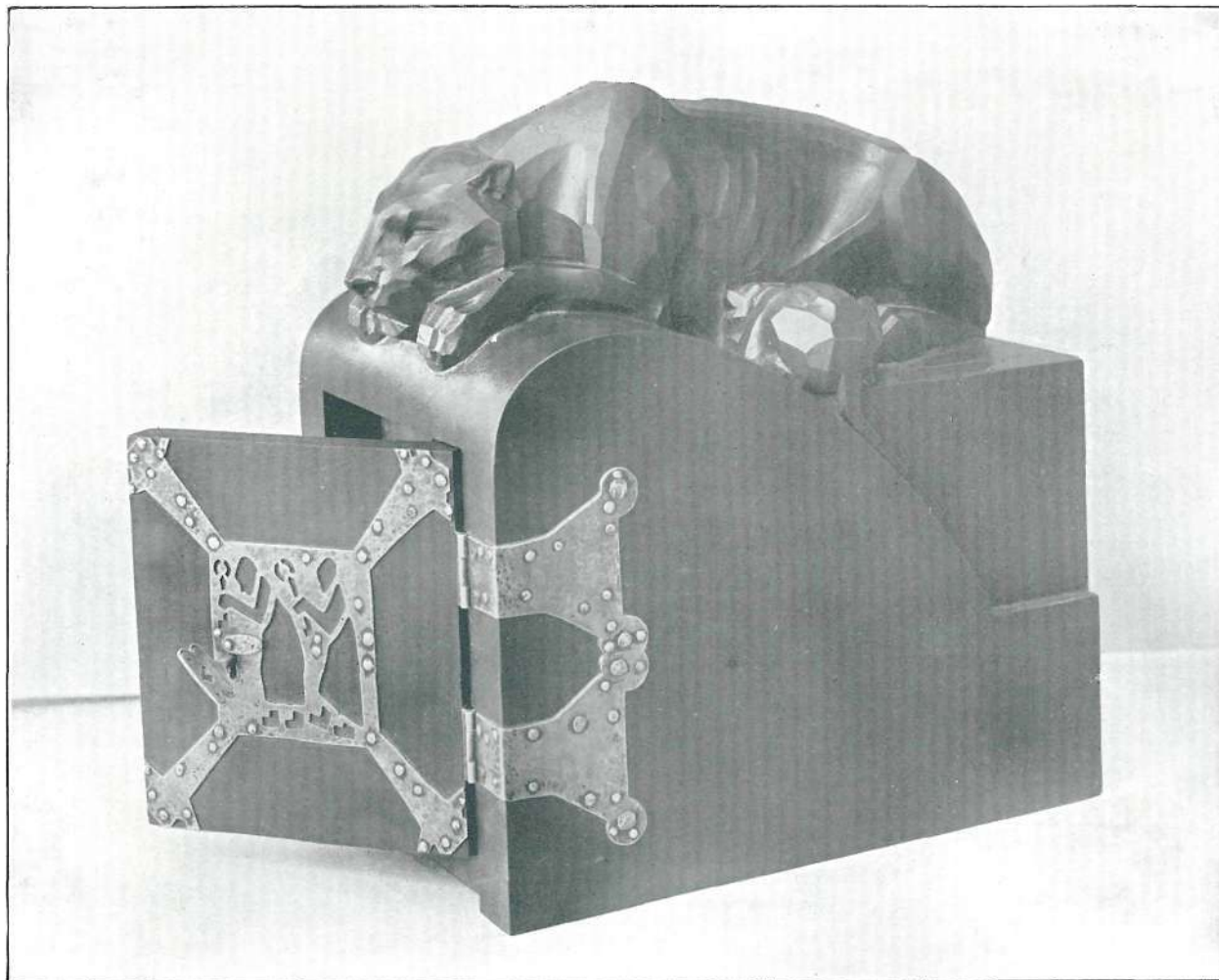
297—298. DOMBORÍTOTT RÉZTÁNYÉROK.
BECK VILMOS.

298.

ASSIETTES EN CUIVRE RÉPOUSSÉ.

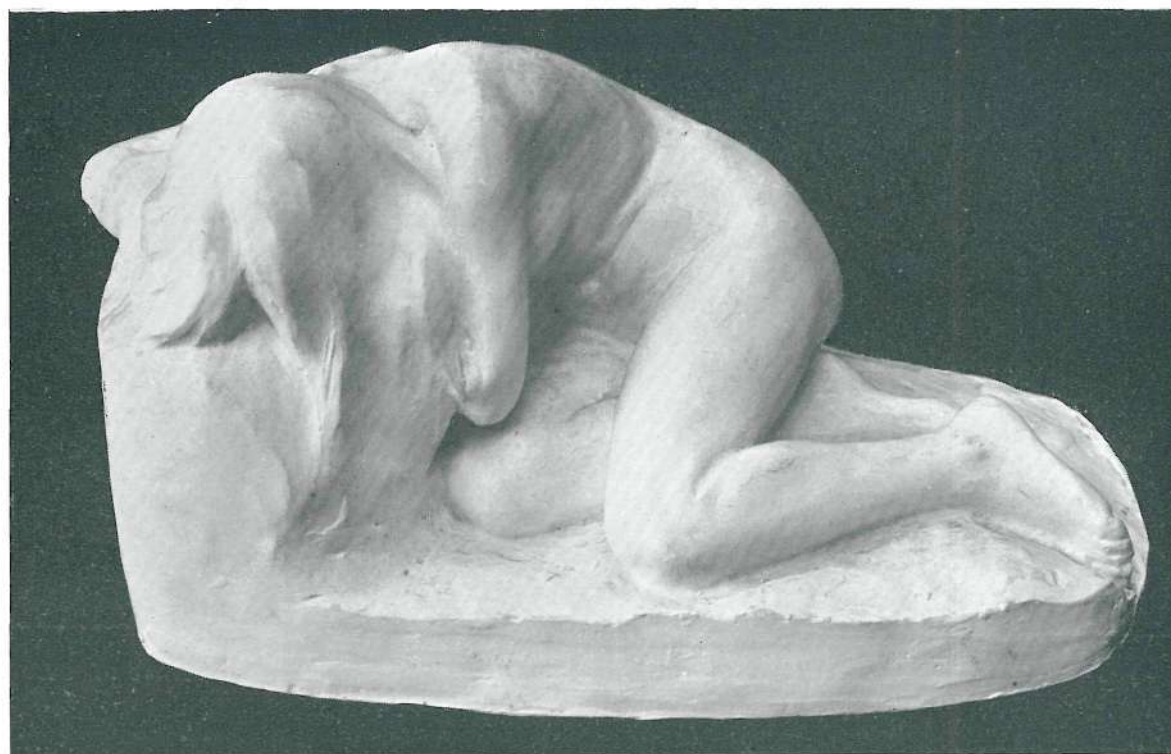
299.

299. ÉKSZERSZEKRÉNYKE. TERVEZTE MUHITS SÁNDOR.
DIÓFÁBÓL KÉSZÍTETTE SCHMIDT MIKLÓS.

ÉCRIN SCULPTÉ EN NOYER.

300.

300. LIÍPOLA GYÖRGY: KÉTSÉGBEESÉS.

DÉSESPÉRÉE.

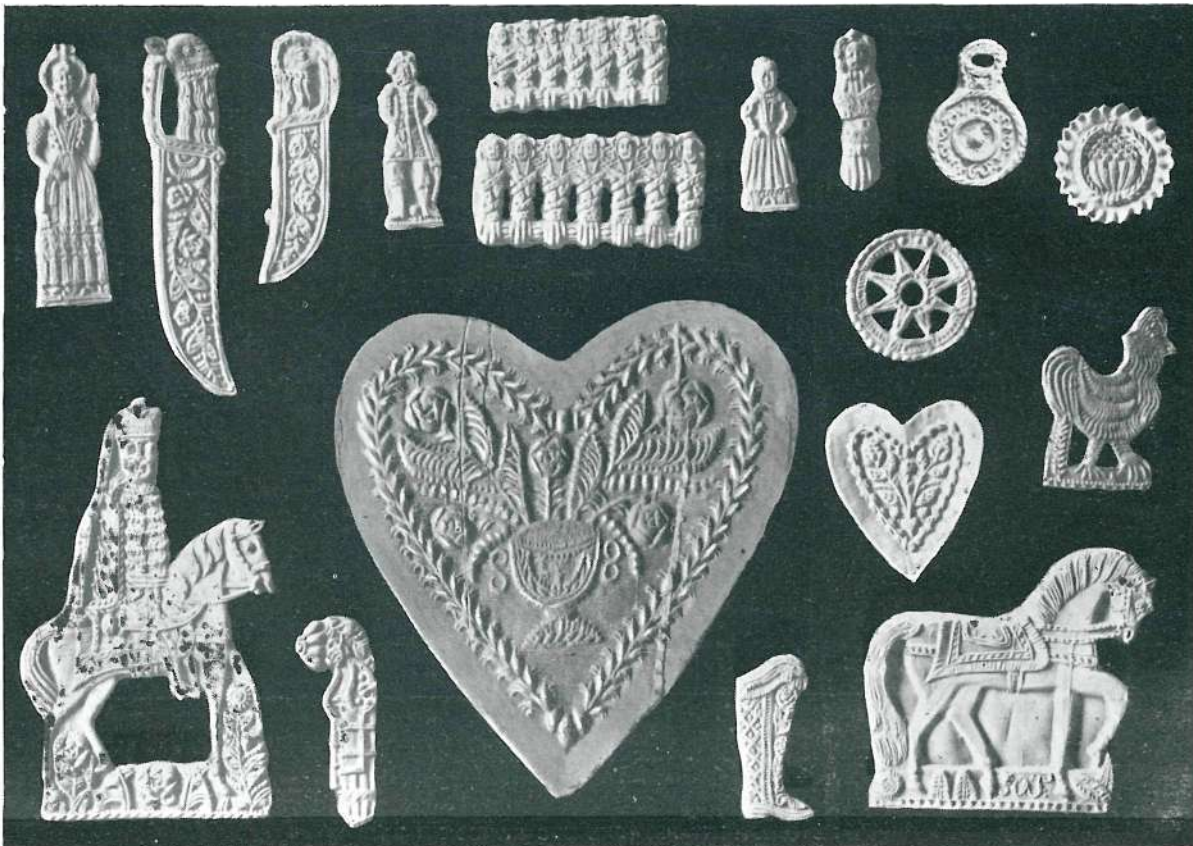
301.

301. KARANCSSÁGHI CIFRA LÓCA.

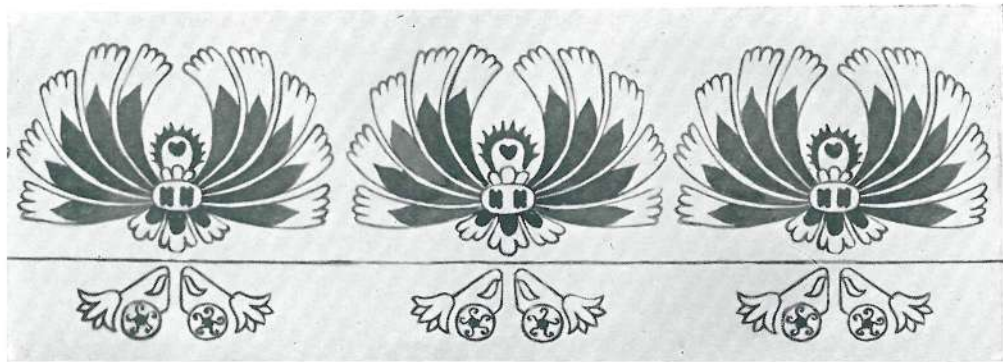
BANC EN BOIS DÉCOUPÉ.

302.

302. NÓGRÁDMEGYEI RÉGI BÁBSÜTŐ-MINTÁK.
FÁBIÁN GYULA FÖLVÉTELEI.

MODELS DE PAIN D'ÉPICES.

303.

303. HÍMES PÁRNAFEJ.
(UDVARHELYMEGYE).

NAGY LÁZÁR FELVÉTELE.

304.

304. FESTETT LÁDA OLDALA.
(UDVARHELYMEGYE).

NAGY LÁZÁR FELVÉTELE.

305.

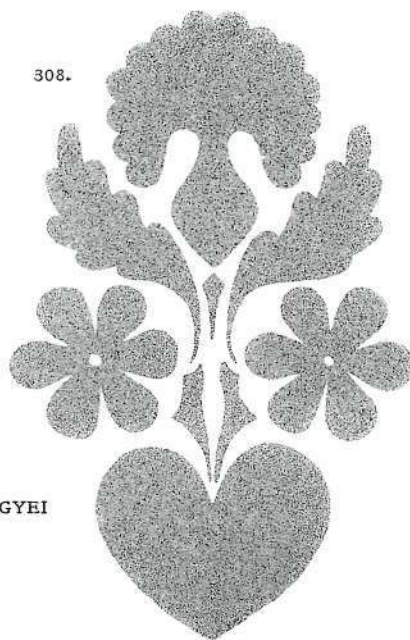
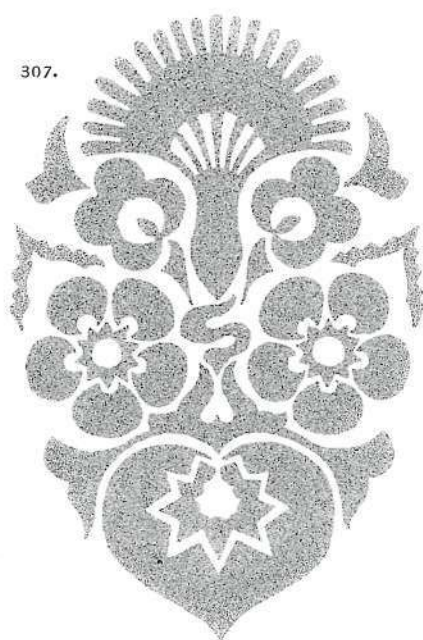
305—306. NÓGRÁDMEGYEI
FESTETT LÁDÁK RÉSZLETEI.

306.

FÁBIÁN GYULA FELVÉTELEI.

DÉCORATIONS PEINTES DES BANCS EN BOIS.

307—308. NÓGRÁDMEGYEI
SZŰRDÍSZÍTÉSEK
BŐRBŐL.

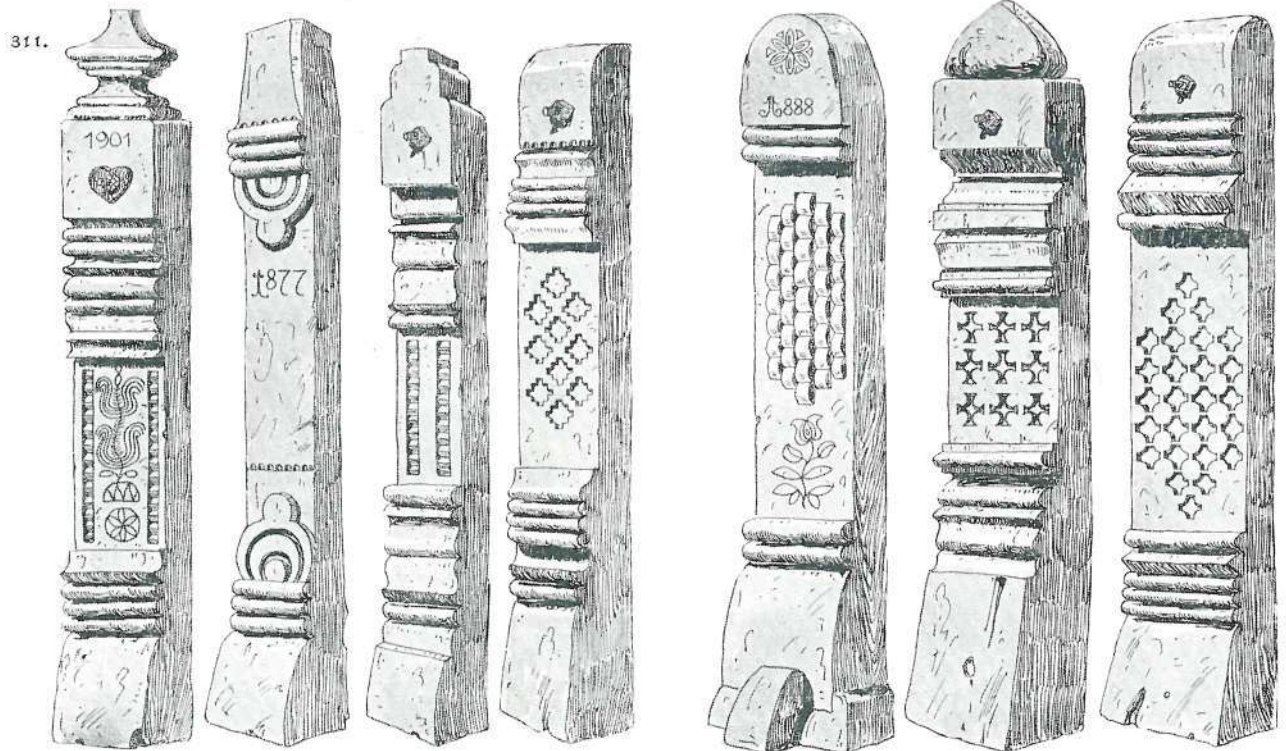
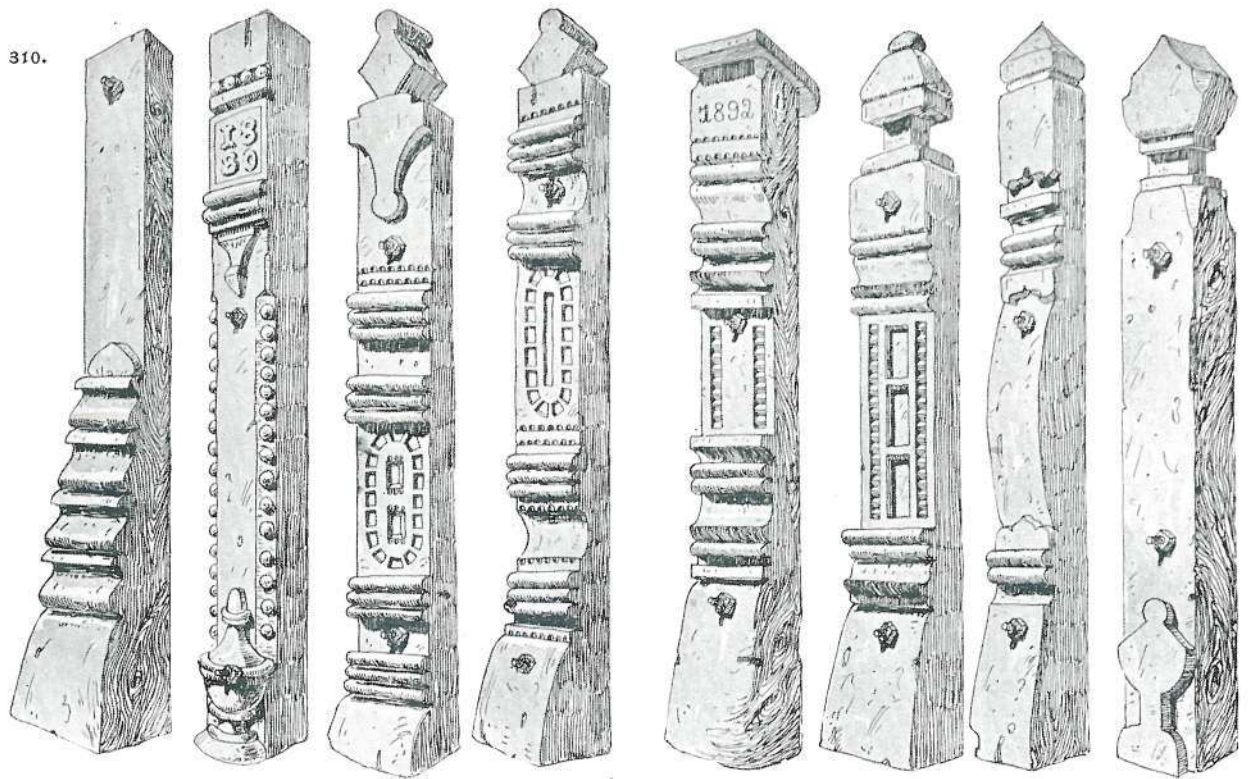
APPLICATIONS
EN CUIR.

309.

309. VETETT CSIPKÉK.
DÉKÁNI ÁRPÁD RAJZAI NYOMÁN KÉSZŰLTEK
AZ IDEI SZŰNIDEI CSIPKEVERŐ-TANFOLYAMON.

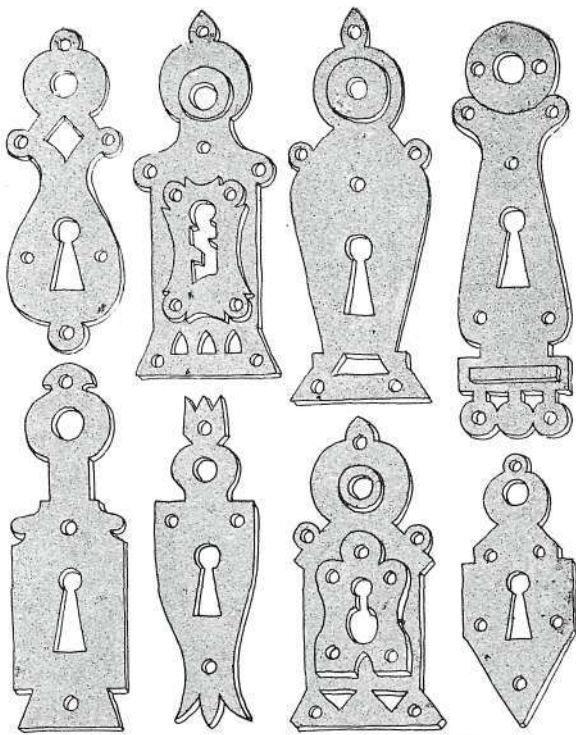
DENTELLES; TRAVAIL AU FUSEAU.

310-311. KARCAGI KAPUFELEK.
NOVÁK LAJOS JÓZSEF RAJZA.

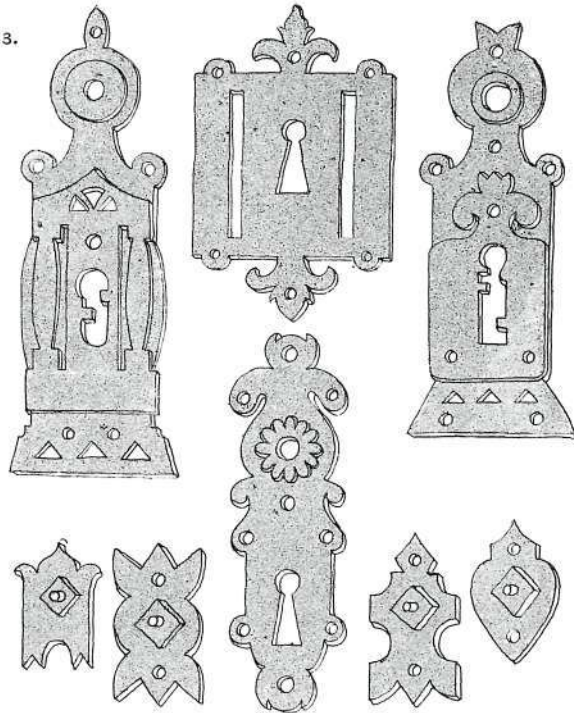
JAMBAGES DE PORTES SCULPTÉES
DE KARCAG.

312.

KUNHEGYESI KULCSLYUKVASALÁSON

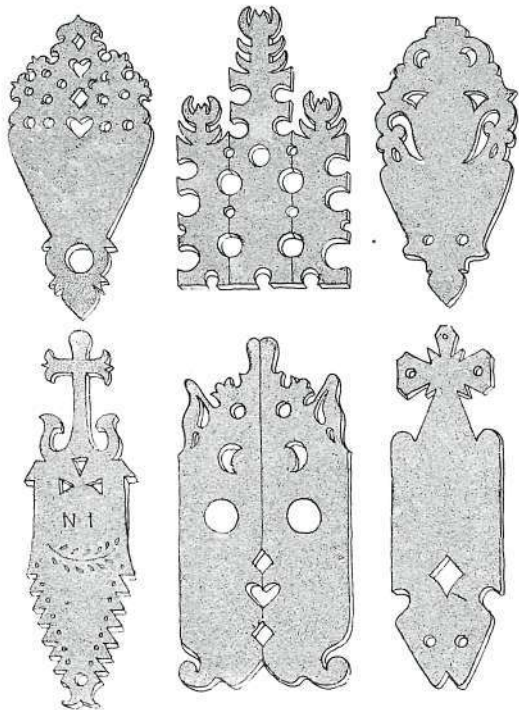
313.

KUNHEGYESI KULCSLYUKVASALÁSON
ÉS KAPUFELEK VASALÁSAI -

PLAQUES DE SERRURES DE KUNHEGYES.

314.

SZOLNOKMEGYEI TETEJEDSZÁMOK.
1, 2, 4, 5, 6 - CSEPE - 3. TISZASAS -

315.

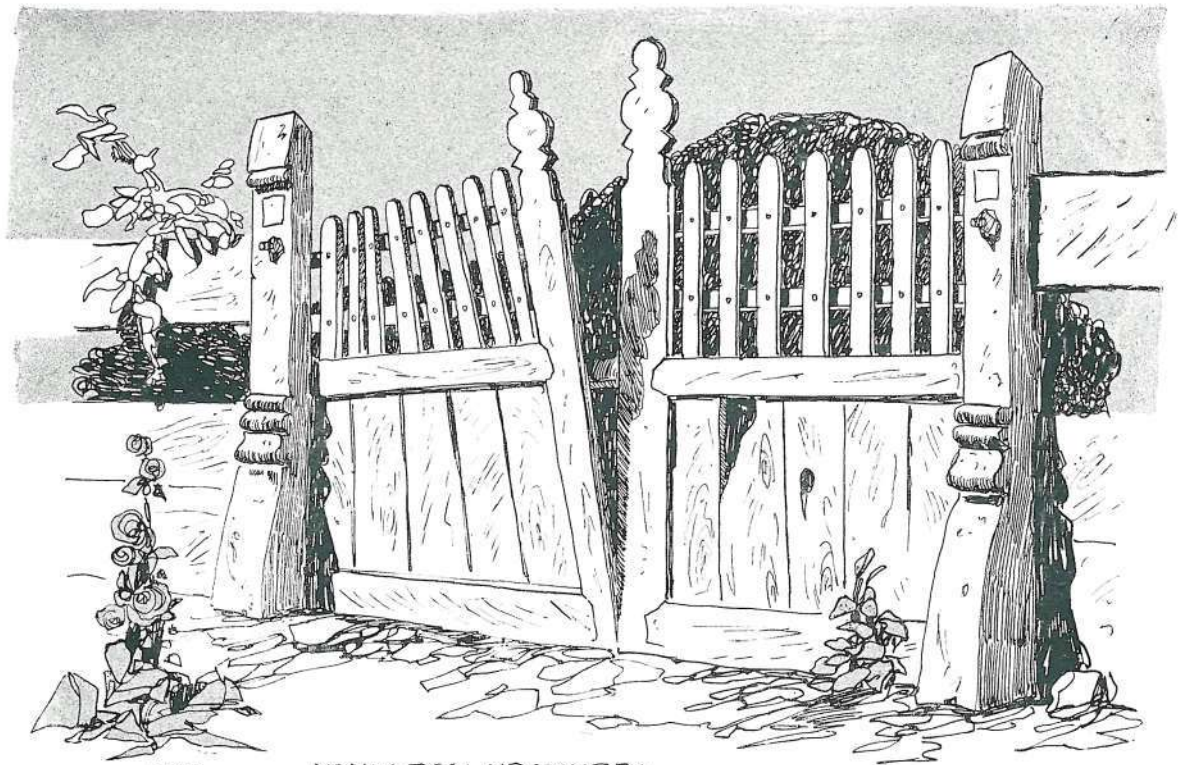

SZOLNOKI NYEREGFAÉK
SZOLNOK

312-315. NOVÁK JÓZSEF LAJOS RAJZAI.

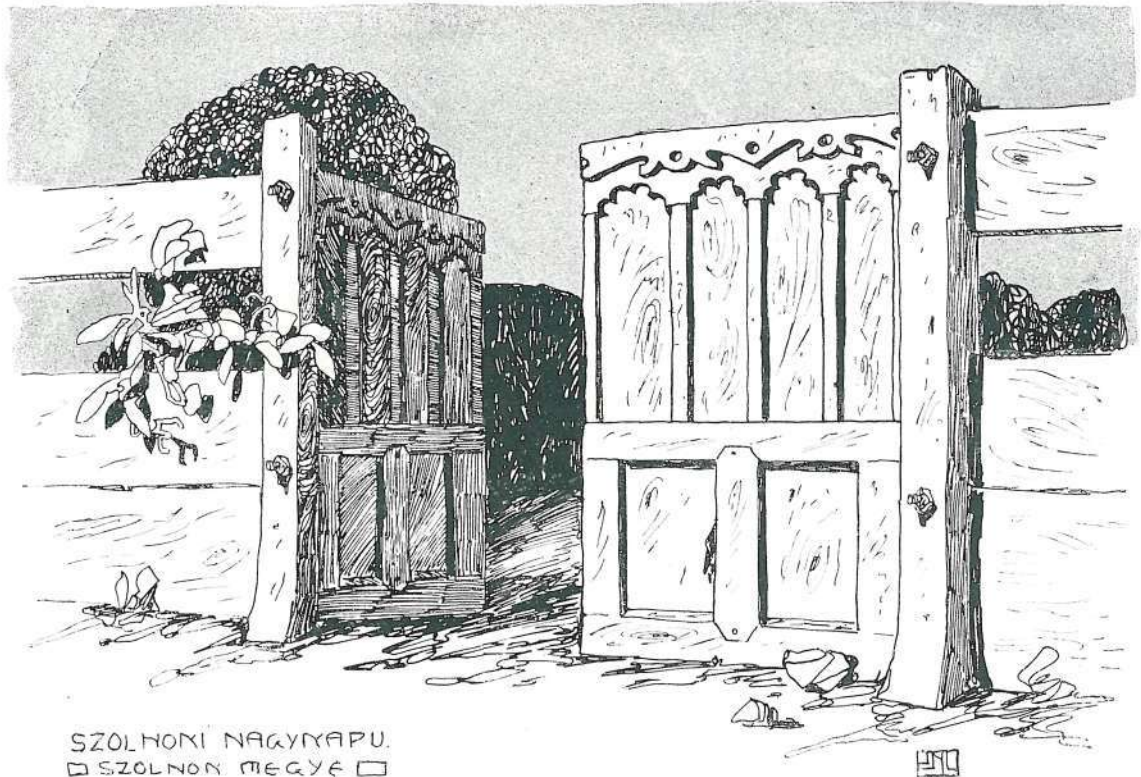
DÉCORATION DE FAÏTES DE SZOLNOK.

316.

KENDERESI NAGYRAPU
 □ SZOLNOK MEGYE □

317.

SZOLNOKI NAGYRAPU.
 □ SZOLNOK MEGYE □

316-317. NOVÁK JÓZSEF LAJOS RAJZAI.

PORTES EN BOIS DE
 MAISONS DE CULTIVATEURS.

acélt meg nem tűri. Tipografikus síkszerűségével, vonalainak, foltjainak szükségszerűen széles, ornamentális jellegével a könyvdiszítésről való mai felfogásunknak pompásan megfelel. Értelmes szélessége pedig önérzetesen ellentmond a folyóiratainkban túltengő autotipikus rács unalmas közömbösségének.

Műlap, plakát, könyvdísz, címlap, ex-libris lesz gazdag bírodalma a linoleografiának. A művész grafikusként engedelmes, hálás anyagot, a kifejezés könnyű eszközét bocsátja rendelkezésére.

A külföldön mind nagyobb figyelmet kezd ébreszteni. A lipcsei grafikus akadémia, a müncheni, drezdai iparművészeti iskolák siettek megszerezni tanításának jogát a felalától, Philípp Wilhelm grafikustól. Nálunk az Orsz. M. K. Mintarajziskola és Rajztanárképző modern szellemben vezetett grafikai szakosztálya nyújt alkalmat az érdeklődőknek ez aktuális, fejlődésképes technikának elsajátítására.

—i.

A MAGYAR CSIPKEVERŐ-TANFOLYAMRÓL.

MEGKÉSETT dolog volna arról vitázni, hogy a mai társadalmi forrongásnak mily nagyfontosságú részét képezi a nő keresetképeségének fejlesztése és egyben foglalkozási körének a lehetőségig való bővítése. Sok egyesület alakult e célok elérésére, melyeknek működése azonban — lévén az tisztán elméleti — a gyakorlati téren vajmi csekély eredményt mutathat fel s a nő küzdelmét a létért csak dívatos feminista jelszavakkal tudja könnyíteni.

A »nő«-ről szólván, természetesen nem a »felső tízezrek«, hanem a közép- és munkásosztály nőit értjük. Azon nőket, akik minden támasz nélkül arra utalvák, hogy saját erejükből, saját munkájukkal keressék meg kenyerüket, valamint azokat, kiket a súlyos megélhetési viszonyok arra kényszerítenek, hogy a napiszükségletek előállításában férjüknek tettelegesen segítőtársuk legyenek.

Ezeknek a nőknek eddigi foglalkozási köre túlon túl szűknek bizonyult. A rendelkezésükre álló pályák egy része szerencsétlen gazdasági állapotunk folytán túlszűfolt, olyanra, hogy az ezekre utalt nők ezrei nem juthatnak keresethez, más részét pedig — pl. pincérnői és ehhez hasonló, mint a külföldön már-már divó kalauz és bérkocsis pályát —

a mai konvencionális társadalmi felfogás a tisztes nőiességgel semmiképp sem tudja összeegyeztetni. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy ezen körülmények fölöttébb alkalmosok a női proletariátus döbbenetes gyarapítására.

Ilyeténképpen aztán önként érthető, hogy immáron nemcsak az egyének kutatnak folytonosan újabb és újabb keresetforrások után, hanem a kormányköröket is élénken foglalkoztatja e nagy horderejű probléma megoldása.

A nőiességgel leginkább összeegyeztethető keresetforrást: a háziipart — szövést, fonást stb.-t — a gyáripar nagymérvű fellendülése teljesen háttérbe szorította elannyira, hogy csak elvétve, mint ritkaságot találunk oly vidéket, hol a nők szőnek, fonnak. Ez egyébként természetes és érthető is, mert hiszen a mai rohanó gépvilágban e lassú kézimunkák aligha fizetnek ki magukat.

Ez és az egész vonalon pangó gazdasági állapot indította a kormányt oly iparág megteremtésére, amely — különösen a nőknek — állandó és biztos keresetet nyújthat.

Ilyen háziiparnak bizonyult a csipkeverés, melyet a kereskedelemügyi miniszterium iparoktatási osztálya Körmöcbányán és vidékén a